

Nr 37.

Ankom till riksdagens kansli den 3 maj 1938 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om ändring av 2 § i kungörelsen angående handel med farmaceutiska specialiteter.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 338, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Lundqvist m. fl.* hemställt, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att 2 § första stycket i kungörelsen den 15 juni 1934 angående handel med farmaceutiska specialiteter måtte erhålla följande ändrade lydelse: »Farmaceutisk specialitet må icke försälgas, utom på av legitimerad läkare utfärdat recept, med mindre specialiteten är upptagen i ett för ändamålet fört register.» — Samtidigt skulle tredje stycket av paragrafen bortfalla.

I fråga om de skäl som ligga till grund för motionärernas hemställan får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till motionen.

Utskottet har i vederbörlig ordning begärt yttrande över motionen från medicinalstyrelsen, vilken inkommit med yttrande av specialitetsnämnden jämte eget yttrande. Därjämte hava yttranden över motionen inkommit från svenska läkaresällskapet och apotekarsocietetens direktion, vilka av utskottet beretts tillfälle därtill. De inkomna yttrandena hava såsom bilagor fogats vid detta utlåtande, och får utskottet hänvisa till yttrandena.

Kungörelsen den 15 juni 1934 angående handel med farmaceutiska specialiteter utfärdades efter det samma års riksdag avgivit yttrande över ett av Kungl. Maj:t genom proposition nr 162 framlagt förslag till kungörelse i ämnet.

Med farmaceutisk specialitet förstås enligt 1 § i kungörelsen »läkemedel som i allmänhet ej må försälgas till enskild förbrukare annorstädes än å apoteksinrättning och som tillhandahålles sådan förbrukare i den förpackning, vari det levererats av tillverkaren». Undantag gäller emellertid beträffande dels vissa homeopatiska läkemedel och dels läkemedel som tillverkats å svensk apoteksinrättning och allenast å samma apoteksinrättning försäljes till enskild förbrukare; medicinalstyrelsen äger dock förordna att jämväl dylikt läkemedel skall anses som farmaceutisk specialitet.

2 § i kungörelsen har följande lydelse:

Farmaceutisk specialitet må icke försäljas, med mindre specialiteten är upptagen i ett för ändamålet fört register.

Ä medicinalstyrelsen ankommer att pröva fråga om specialitets registrering. Registret föres hos styrelsen. För att biträda styrelsen vid prövning av registreringsärenden skall finnas en nämnd, bestående av fem ledamöter, vilka utses av Kungl. Maj:t efter hörande av styrelsen och kommerskollegium.

Utan hinder av vad i första stycket är stadgat, äger styrelsen medgiva försäljning av sådan icke registrerad specialitet, som till sin verkan skall prövas av viss läkare, veterinär eller tandläkare eller varav viss person visas vara i behov med hänsyn till sitt hälsotillstånd.

Vid prövning av ansökan om registrering av farmaceutisk specialitet skall medicinalstyrelsen enligt 5 § i kungörelsen särskilt taga hänsyn till

1. huruvida den i ansökningen lämnade uppgiften om specialitetens art eller sammansättning är riktig;

2. huruvida specialiteten i farmaceutiskt hänseende är av ändamålsenlig beskaffenhet;

3. huruvida specialiteten är ägnad att förebygga, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymtom hos människor eller djur;

4. huruvida specialitetens pris är skäligt;

5. huruvida den reklam, som föreslagits för specialiteten, är lämplig.

Kungörelsen trädde i kraft den 1 juli 1934. I övergångsbestämmelserna till kungörelsen föreskrevs emellertid att, utan hinder av vad i 2 § första stycket stadgats, specialitet, som vid kungörelsens ikraftträdande hölls till salu å apoteksinrättning, fick försäljas under tiden till och med den 31 januari 1935. Gjordes ansökan om registrering av sådan specialitet senast den 31 december 1934, fick specialiteten jämväl efter den 31 januari 1935 försäljas i avbidan å ansökningens prövning.

I det av de s. k. apotekssakkunniga av år 1931 avgivna betänkandet med förslag till förordning angående handel med farmaceutiska specialiteter (stat. off. utr. 1932: 20), vilket förslag låg till grund för specialitetskungörelsen, upptogs icke någon motsvarighet till dispensbestämmelsen i 2 § tredje stycket i kungörelsen. I avgivna yttranden över de sakkunnigas förslag förordade svenska läkarsällskapet och apotekarsocietetens direktion m. fl. införande i förordningen av en bestämmelse, som skulle möjliggöra för kliniker, enskilda läkare m. fl. att erhålla specialitet, som icke registrerats. Även medicinalstyrelsen ansåg en tilläggsbestämmelse påkallad och föreslog, att till 2 § skulle fogas ett stadgande av följande innehåll: »Undantagsvis må dock, där ej medicinalstyrelsen av särskilda skäl annorlunda bestämmer, farmaceutisk specialitet, som ej är registrerad, kunna försäljas, då den av läkare, veterinär eller tandläkare skall användas för klinisk prövning eller då bestämd person därav visas vara i behov.» I Kungl. Maj:ts proposition nr 162

till 1934 års riksdag upptogs det sålunda väckta förslaget i 2 § tredje stycket med den nu gällande lydelsen.

Vid 1935 års riksdag väcktes två likalydande motioner, nr I: 180 av herr Nordborg och nr II: 344 av herr Pehrsson i Göteborg, i vilka framställdes samma yrkande om ändring av 2 § första stycket specialitetskungörelsen som i den nu förevarande motionen.

Över motionerna, vilka behandlades av tillfälliga utskott, avgåvos yttranden, beträffande motionen nr I: 180 av medicinalstyrelsen efter specialitetsnämndens hörande ävensom av svenska läkaresällskapet samt i fråga om motionen nr II: 344 av direktionen för apotekarsocieteten. I samtliga yttrandena avstyrktes det framförda ändringsförslaget.

I specialitetsnämndens yttrande, i vilket medicinalstyrelsen instämde, anfördes bland annat följande:

Ett genomförande av motionärens förslag finge enligt nämndens uppfattning till följd, att den ledande grundtanken i specialitetskungörelsen — en enhetlig kontroll av de farmaceutiska specialiteterna — ej längre tillämpades. Oregistrerade preparat, däribland även sådana som överensstämde med eller liknade redan registrerade, skulle ohindrat få saluföras, allenast därför att de föreskrivits av läkare. Reklamen för oregistrerade preparat skulle icke påverkas av stadgandena i specialitetskungörelsen och denna sålunda sättas ur kraft. Genom att undandraga varorna förhandsprövning skulle även medel, vilka sedermera vid undersökning befunnas vara oriktigt deklarerade eller sakna värde, kunna få hållas till salu under lång tid. Specialitetsnämnden finner föga sannolikt, att den enskilde läkaren vid utskrivandet av recept skulle hava tid och tillfälle att beakta de krav på specialitets beskaffenhet, som uppställts i 5 § i specialitetskungörelsen. Det torde för övrigt icke kunna bestridas, att påverkan å läkaren att föreskriva visst läkemedel kan förekomma.

Enligt specialitetsnämndens mening har redan den nu befintliga dispensföreskriften givits en så vidsträckt avfattning, att stor försiktighet måste iakttagas vid meddelandet av dispens. Dispens bör över huvud taget icke givas för sådana varor, som vägrats registrering på grund av att varan icke är ägnad att förebygga, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymtom. Ej heller torde dispens böra givas för så lång tidrymd eller för så stora kvantiteter, att tillverkaren finner onödigt att söka registrering.

Svenska läkaresällskapet erinrade om att sällskapet i samband med den nu gällande lagstiftningens tillkomst sökt skydda det intresse, som kliniker och enskilda läkare under vissa omständigheter kunde hava av att använda specialiteter, som ej blivit registrerade. Vid kungörelsens utformning hade sällskapets förslag härutinnan också beaktats på ett sätt, som enligt sällskapets förmenande tillfredsställde det legitima behovet av undantag från registreringstvånget.

Direktionen för apotekarsocieteten framhöll i sitt yttrande bland annat följande:

Om motionen skulle vinna bifall, skulle detta i realiteten innebära, att specialiteterna komme att uppdelas i två huvudgrupper, den ena omfattande sådana läkemedel, som ej finge säljas utan föreskriven kontroll, och den andra sådana, som utan dylik kontroll finge säljas efter ordination av läkare m. fl. Skulle utvecklingen gå i denna riktning, komme detta sannolikt att medföra, att en del fabrikanter för framtiden ansåge sig kunna underlåta att söka få sina tillverkningar registrerade — något som i sak skulle innebära ett upprivande av grunderna för hela specialitetsförordningen. En följd härav skulle även bliva, att de registreringsavgifter, som beräknats erforderliga för specialitetskontrollens uppehållande, icke skulle inflyta i avsedd omfattning.

Om en ej inregistrerad specialitet anses vara av det värde, att särskild licens rörande försäljning av densamma i större utsträckning begäres, synes anledning saknas för tillverkaren att av kostnadsskäl undandraga sig registreringstvånget. Uraktlåter han söka registrering för att av en eller annan anledning undgå kontroll, synes ett sådant förfaringsätt icke böra uppmuntras.

Andra kammarens andra tillfälliga utskott anförde i utlåtande (nr 2) över motionen nr II: 344 följande: »Kungörelsen angående handel med farmaceutiska specialiteter har nått och jämnt hunnit träda i kraft. Erfarenheterna från dess tillämpning äro därför ännu alltför ringa för att kunna giva skälig anledning till en ändring av lagstiftningen redan nu. Skulle i visst enstaka fall någon olägenhet hava förspotts till följd av kungörelsens verkningar, lärer densamma likväl ej kunna tillmätas sådan betydelse, att den kan anses överstiga vikten av att äga en effektiv kontroll över farmaceutiska preparaters innehåll och pris ävensom reklamen för dylika. Från sakkunnigt håll har, som ovan nämnts, framhållits, att tillmötesgående av motionärens krav skulle innebära ett upprivande av grunderna för denna helt nya lagstiftning, om vars nytta och allmänna betydelse någon tvekan näppeligen kan råda.» Utskottet hemställde att ifrågakvarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Första kammarens andra tillfälliga utskott upptog i utlåtande (nr 4) över motionen nr I: 180 samma uttalanden som de sålunda av andra kammarens utskott gjorda, dock med tillägg att utskottet, som icke ville bestrida att tolkningen av specialitetskungörelsen i enskilda fall måhända kunnat komma att handhavas med väl stor stränghet särskilt i avseende å sådana farmaceutiska specialiteter, vilkas anskaffande redan dessförutan varit förbundet med recepttvång, ville framhålla, att en mindre rigorös tolkning av kungörelsens stadganden ingalunda behövde befaras äventyra dess effektivitet och allmänna syfte. Utskottet framhöll emellertid därjämte, att under kungörelsens tillämpning vunna erfarenheter givetvis efter hand undanröjde dylika, enligt sakens natur med övergångstiden förknippade olägenheter, samt att utskottet tillika förspott, att en smidigare tillämpning därav också alltmera vunnit insteg. Utskottet hemställde att den ifrågakvarande motionen icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Vad utskotten sålunda hemställt bifölls av vederbörande kammare.

I förevarande motion anföres bland annat följande:

Den erfarenhet, som vunnits av lagens verkningar under de gångna åren, torde få anses ha bekräftat, att den lagändring, som föreslagits i de nämnda motionerna vid 1935 års riksdag, vore synnerligen av behovet påkallad. Det hade nämligen visat sig, att medicinalstyrelsen i många fall avslope ansökningar om licens för expediering av legitimerade svenska läkares recept å svenska apotek. Redan den omständigheten, att svenska medborgare skulle behöva söka licens för att få ett läkarrecept expedierat, förefölle att vara en absurditet. Saken vore emellertid så mycket allvarligare, som medicinalstyrelsen ej sällan avslope licensansökningar enligt ifrågavarande lagrum, vad beträffar båda grupperna av licensärenden, som däri omnämndes, alltså ansökningar från läkare att få inköpa medel för prövning av deras verkan samt ansökan från viss person, som styrkt sitt behov av ett visst läkemedel med hänsyn till sitt hälsotillstånd.

Den utväg, som öppnade sig i dylika fall av vägrad licens, vore att överklaga medicinalstyrelsens beslut hos Konungen. En rad dylika överklagningsärenden hade förekommit de sista åren. I vissa fall hade Kungl. Maj:t stadfäst medicinalstyrelsens avslag, och därigenom hade definitivt fastslagits, att svenska medborgare vägrades inköpa den medicin, som deras läkare åt dem föreskrivit. I andra fall hade medicinalstyrelsen efter lång skriftväxling i ärendena funnit för gott ändra ej beslutet om licensvägran men väl beslutet om vägrad registrering, varigenom varan frigivits. Därigenom hade vi fått upprepade exempel på, att medikament en tid varit helt bannlyst från den svenska läkemedelsmarknaden och icke ens fått utlämnas mot ett läkarrecept men efter en viss dag åter blivit fritt och finge köpas av vem som helst utan läkarrecept. Och detta utan att något nytt i sak tillkommit. Det syntes endast i inlagor till Konungen hava visats, att medicinalstyrelsens motivering för avslag å registrerings-, respektive licensansökan varit så svag, att styrelsen funnit för gott kapitulera. Att dylika strider måste föras för att åt sjuka svenska medborgare rädda läkemedel, som de behöfde, vore emellertid upprörande.

Det gällde framför allt licensansökningar för inköp av sådana läkemedel, som redan varit föremål för behandling med avseende på sin registrering och därvid förvägrats registrering, som givit anledning till dylika licensstrider. Då man sammanställde olika remissyttranden, som avgivits i dylika ärenden, frapperades man av att någon genomgående princip knappast varit normerande för styrelsens ståndpunkt.

Man kunde ifrågasätta, om icke vårt land vore bäst betjänt med, att hela denna lag avskaffades. Den goda verkan, den möjligen medförde, hade vi förut redan på privat initiativ fått till stånd. Kontroll av läkemedlen hade nämligen utövats av apotekens kontrolllaboratorium. Alla, som vore berörda av lagens verkningar i allmänhet, läkarna, apotekarna, läkemedelsfabrikanterna, hade blivit lidande genom lagen. Lagen hade angivits vara avsedd bli ett steg på vägen till förbilligande av läkemedlen. Även i det avseendet torde den emellertid vara förfelad. Denna lag synes alltså helst böra definitivt likvideras. Insikten därom vore möjligen dock ännu ej tillräckligt allmän, för att man skulle kunna förvänta sig, att kamrarna befunnes villiga att redan innevarande riksdag fatta beslut därom. Ett avlägsnande av lagens olämpligaste verkningar kunde däremot uppnås genom sådan ändring i lagens formulering, varigenom stadgades, att läkarrecept å icke registrerade läkemedel utan hinder av registreringstvängt finge expedieras å apoteken.

Utskottet. Enligt den gällande specialitetskungörelsen av år 1934 få s. k. farmaceutiska specialiteter — vilka enklast kunna betecknas såsom apoteksvaror, avsedda att utlämnas i originalförpackningar — icke försälas med mindre specialiteten i fråga beviljats registrering hos medicinalstyrelsen. Emellertid äger medicinalstyrelsen medgiva dispens dels beträffande specialitet som till sin verkan skall prövas av viss läkare, veterinär eller tandläkare, dels ock i fråga om specialitet varav viss person finnes vara i behov med hänsyn till sitt hälsotillstånd. Motionärernas förslag innebär, att försäljning av farmaceutisk specialitet efter läkarrecept överhuvud icke skulle falla under specialitetskungörelsens bestämmelser. Härvid må emellertid erinras om att en av huvudanledningarna till införandet av särskilda regler för handeln med farmaceutiska specialiteter var den, att någon tillfyllestgörande kontroll över dessa läkemedels beskaffenhet icke utövades innan de fördes ut i marknaden. Som regel torde ej heller den enskilde läkaren äga möjlighet att verkställa någon mera ingående prövning av desamma. En central förhandskontroll måste därför beträffande dessa läkemedel anses erforderlig jämväl när det gäller försäljning efter läkarrecept. Såsom framgår av de vid utskottets utlåtande fogade yttrandena hava också såväl medicinalstyrelsen och specialitetsnämnden som svenska läkaresällskapet och apotekarsocietetens direktion avstyrkt det i motionen framställda yrkandet. Ej heller utskottet anser sig kunna tillstyrka bifall till detsamma.

Emellertid har det visat sig att det nuvarande licensförfarandet är förbundet med vissa olägenheter. Bl. a. på grund av den balans, som föreligger i fråga om behandlingen av de till medicinalstyrelsen inkomna registreringsansökningarna, förekomma i stor utsträckning ansökningar om licens beträffande specialiteter som anmälts till men ännu ej beviljats registrering. Detta medför ej blott tidsutdräkt och besvär för den enskilde som önskar erhålla en specialitet, vilken måhända i och för sig väl fyller de i specialitetskungörelsen avsedda kraven men ännu ej hunnit behandlas av medicinalstyrelsen, utan även en väsentlig arbetsbelastning av medicinalstyrelsen. Såsom framgår av utskottets redogörelse får enligt övergångsbestämmelserna till specialitetskungörelsen specialitet, om vars registrering ansökan gjorts senast den 31 december 1934, i avbidan på ansökningens prövning fortfarande försälas utan licens. I de i förevarande ärende inkomna yttrandena har framförts tanken att uppmjuka licensförfarandet jämväl i fråga om de specialiteter som anmälts till registrering efter nämnda dag. Sådan specialitet skulle i avbidan på ansökningens prövning få försälas utan licens såvida ej medicinalstyrelsen efter en preliminär prövning av specialiteten utfärdade förbud däremot. Genom en sådan anordning skulle säkerligen åtskilliga av de anmärkningar som på sina håll riktas mot specialitetskungörelsen komma att bortfalla. Vad beträffar frågan huruvida för försäljning av sådan anmäld specialitet skulle krävas recept av läkare, veterinär eller tandläkare, hava olika meningar uttalats i de inkomna yttrandena. Utskottet finner för sin del

att avgörandet av nämnda fråga lämpligen kan anförtros åt medicinalstyrelsen som då får att i samband med den preliminära prövningen av anmäld specialitet i varje särskilt fall bestämma om recept skall krävas eller ej.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med avslag å förevarande motion i vad den avser föreslagen ändring i kungörelsen angående handel med farmaceutiska specialiteter, i anledning av motionen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville vidtaga sådan ändring i nämnda kungörelse att farmaceutisk specialitet, om vilkens registrering ansökan gjorts efter den 31 december 1934, får i avbidan på ansökningens slutliga prövning försäljas med mindre medicinalstyrelsen annorlunda förordnar.

Stockholm den 3 maj 1938.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter*, *Karl Emil Johanson*, *Wagnsson*, *Branting*, *Karl A. Karlsson**, *Emil Andersson*, *Verner Andersson* och *Egnell*;

från andra kammaren: herrar *Hedlund* i Östersund, *Lindmark*, *Ryberg*, *Johansson* i Krogstorp, *Berg** och *Lindberg* i Stockholm, fru *Gustafson** samt herr *Björling*.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

KUNGL. MEDICINALSTYRELSEN

Till Riksdagens första lagutskott.

Genom remiss den 18 februari 1938 har Kungl. Maj:t anbefallt medicinalstyrelsen att avgiva och senast den 15 mars 1938 till riksdagens första lagutskott överlämna yttrande över en i andra kammaren av herr Lundqvist m. fl. väckt motion nr 338 om ändring av 2 § första stycket i kungörelsen angående handel med farmaceutiska specialiteter.

Över motionen har specialitetsnämnden avgivit yttrande den 12 mars 1938 av det innehåll bilagda protokollsutdrag utvisar.

Medicinalstyrelsen instämmer i vad specialitetsnämnden sålunda anfört.

För egen del vill styrelsen härutöver andra följande.

Utan att hava därpå grundat något yrkande framställa motionärerna vissa påståenden angående specialitetskungörelsens verkningar i allmänhet. Bland annat söka de göra gällande, att nämnda kungörelse icke skulle hava någon uppgift att fylla och att den helst borde »definitivt likvideras». Härutinnan anser styrelsen det vara tillräckligt med en hänvisning till förarbetena till kungörelsen ävensom till första lagutskottets i anledning av kungliga propositionen i ämnet vid 1934 års riksdag avgivna utlåtande, vari uttalas att missförhållandena inom specialitetshandeln syntes så allvarliga, att en laglig kontroll utan dröjsmål borde införas. Vidare hava motionärerna förmenat, att specialitetskontrollen skulle för läkemedelstillverkarnas del hava medfört avgifter, vilka fördyra läkemedlen. Häremot vill styrelsen framhålla att även med de omkostnader, vilka beräknas för statens farmaceutiska laboratorium efter den föreslagna utvidgningen, något över 100 000 kronor — om hänsyn tages till den beräknade omsättningen av nämnda läkemedel, som år 1932 representerade en inköpssumma för apoteksinrättningarna av närmare 9 000 000 kronor men som numera torde uppgå till avsevärt högre belopp — berörda kontroll icke torde medföra någon oskäligen höjning av specialiteternas pris vid försäljning till allmänheten.

Motionen utmynnar i en hemställan att 2 § första stycket i specialitetskungörelsen skulle erhålla följande lydelse: »Farmaceutisk specialitet må icke försälas, utom på av legitimerad läkare utfärdat recept, med mindre specialiteten är upptagen i ett för ändamålet fört register». Samtidigt skulle tredje stycket i samma paragraf, vilket innehåller föreskrift om ett licensförfarande utgå.

Motionärernas huvudmotiv för den föreslagna ändringen, som skulle göra kontrollen av de farmaceutiska specialiteterna illusorisk, torde kunna sammanfattas så, att i varje enskilt fall kontroll av ett läkemedel synes onödig i och med att recept av läkare å detsamma föreligger. Styrelsen kan icke dela denna uppfattning. Läkarna och deras organisationer, vilka nära beröras av kontrollföreskrifterna och vilka haft tillfälle att yttra sig i saken, torde i stort sett hava haft den erfarenheten av nuvarande ordning att den inneburit bestämda fördelar genom att skapa säkerhet på ett viktigt område, där förut

kontroll i stor utsträckning saknats. Styrelsen vill i detta sammanhang framhålla de förändringar och den utveckling, som under de senaste åren ägt rum inom läkemedelstillverkningen genom tillkomsten av nya läkemedel och läkemedelsgrupper, framför allt vitamin- och hormonpreparaten. Det står klart för var och en, som är orienterad på ifrågavarande område, att de enskilda läkarna i allmänhet sakna möjlighet att bedöma värdet av sådana läkemedel. En bedömning av nyssberörda läkemedel kan nämligen icke grundas enbart på kliniska iakttagelser. Som en del av kontrollförfarandet ingår biologisk prövning på djur, vilket förutsätter vidlyftigare laboratorieutrustning, stallar för försöksdjur etc. För kontroll av vissa andra läkemedel har styrelsen måst anlita klinisk prövning vid sjukhus i Stockholm, undersökning på farmakologiska institutioner samt på radiologisk institution. Styrelsen vill understryka att resultat vunna vid sådan objektiv och systematisk prövning måste tillmätas avgörande betydelse vid bedömandet av ett läkemedels terapeutiska värde. Styrelsen är av den uppfattningen att den sålunda bedrivna kontrollverksamheten icke numera kan undvaras och att endast genom en dylik kontroll garanti vinnes för att de läkemedel, som förordnas av enskilda läkare, äro av tillförlitlig beskaffenhet.

Gentemot vad motionärerna anført med avseende å styrelsens tillämpning av specialitetskungörelsen i enskilda fall vill styrelsen särskilt framhålla att i det övervägande antalet fall ansökan om licens för sådana läkemedel, som vägrats registrering, uppenbarligen berott på att vederbörande läkare icke haft kännedom om detta förhållande. Överklaganden av styrelsens beslut i licensfrågor ha på sätt berörts i specialitetsnämndens protokoll avsett allena två preparat, förordnade av en och samma läkare.

Motionärernas påstående att styrelsen skulle med anledning av sökandenas överklaganden och ärendenas återremiss till styrelsen hava ändrat sitt beslut i vissa registreringsärenden synes erfordra följande beriktigande. I tre fall har styrelsen hos Kungl. Maj:t begärt återremiss av registreringsärende. I samtliga dessa fall har vid förnyad prövning registrering kunnat beviljas av den anledningen, att tillverkaren företagit erforderliga rättelser i de hänseenden som föranlett avslagsbeslutet, t. ex. ändrat deklaration och reklam, företagit sänkning av priset etc., varigenom de villkor, specialitetskungörelsen uppställer för beviljande av registrering, uppfyllts.

Av vad ovan anförts torde framgå att de i motionen omnämnda förhållandena icke kunna läggas till grund för ändring av specialitetskungörelsen. Styrelsen har emellertid beträffande tillämpningen av specialitetskungörelsen gjort den erfarenheten att en förenkling får anses önskvärd ifråga om specialiteter, vilkas registreringsfråga ännu icke blivit föremål för handläggning. Denna förenkling skulle kunna ernås genom att kontrollen över specialitet under tiden före registreringsfrågans avgörande inskränktes till en preliminär granskning av läkemedlet i omedelbar anslutning till ärendets inkomst till styrelsen.

Den sålunda ifrågasatta ändringen av specialitetskungörelsen, varom förslag framföres såväl i Svenska läkarsällskapets som i specialitetsnämndens yttranden, skulle för allmänheten innebära ett eliminerande av en viss tidsutdräkt beträffande anskaffande av läkemedel i ett antal fall och för styrelsen en minskning av den med specialitetskontrollen förenade arbetsbördan. Den författningsändring, som här antytts och som torde komma att bli föremål för underdånig framställning, lär hava rent administrativ karaktär, varför styrelsen förmodar att Kungl. Maj:t icke finner anledning att förelägga riksdagen densamma.

Under återopande av vad här ovan anförts, får medicinalstyrelsen hemställa att den i motionen föreslagna ändringen av 2 § i specialitetskungörelsen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

• Stockholm den 14 mars 1938.

J. AXEL HÖJER.

V. Bane.

/ Lennart Löfquist.

Bilaga B.

Utdrag av specialitetsnämndens protokoll den 12 mars 1938.

§ 1.

Remiss av framställning av riksdagens första lagutskott om erhållande av medicinalstyrelsens yttrande över inom andra kammaren väckta motionen nr 338 angående ändring av 2 § första stycket i kungörelsen angående handel med farmaceutiska specialiteter.

Nämndens yttrande:

Som infordrat yttrande över en av Kungl. Maj:t genom remiss den 18 februari 1938 till medicinalstyrelsen för yttrande överlämnad, inom riksdagens andra kammare av herr Lundqvist m. fl. väckt motion nr 338 om ändring av 2 § första stycket i kungörelsen den 15 juni 1934 angående handel med farmaceutiska specialiteter får specialitetsnämnden härmed anföra följande:

Enligt 2 § första stycket av nämnda kungörelse må farmaceutisk specialitet icke försälas, med mindre specialiteten är upptagen i ett för ändamålet fört register.

I motionen har hemställts, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att 2 § första stycket måtte erhålla följande ändrade lydelse: »Farmaceutisk specialitet må icke försälas, utom på av legitimerad läkare utfärdat recept, med mindre specialiteten är upptagen i ett för ändamålet fört register.» Samtidigt skulle tredje stycket av paragrafen bortfalla.

Den av motionärerna föreslagna ändringen skulle innebära en utvidgning av den nu i tredje stycket av 2 § givna undantagsbestämmelsen.

Med anledning av motionärernas påstående, att under de sista åren förekommit en rad överklaganden av medicinalstyrelsens beslut att avslå enligt sistnämnda stycke ingivna licensansökningar, samt vad i samband därmed i motionen andragits må följande anföras:

Det alldeles övervägande antalet ansökningar om licens på grund av nämnda undantagsbestämmelse avse preparat, som efter den 31 december 1934 anmälts till registrering, men beträffande vilka registreringsfrågan icke blivit föremål för avgörande. Överklaganden av medicinalstyrelsens beslut i licensfrågor ha, enligt under hand från styrelsen lämnad uppgift, avsett allena två preparat, Mésothine och Anticomane, vilka vid behandling av de ur-

sprungliga ansökningarna om deras upptagande i specialitetsregistret, vägrats registrering. I fråga om båda preparaten har den förordnande läkaren varit en och samma person. Mésothine hade vägrats registrering bland annat med hänsyn till att uppgiften om specialitetens sammansättning icke var riktig samt att reklamen innehöll oriktiga uppgifter. Anticomman åter hade vägrats registrering av den anledning att specialiteten icke hade någon verkan mot coma diabeticum. Sedan besvär anförts över medicinalstyrelsens beslut i dessa registreringsfrågor, fann Kungl. Maj:t genom utslag den 22 augusti 1935 ej skäl att göra ändring i beslutet beträffande Mésothine samt utlät sig genom utslag den 6 februari 1936 på besvären beträffande Anticomman, att enär specialitetens benämning i förening med den föreslagna reklamen kunde giva anledning till antagande, att specialiteten vore avsedd för behandling av coma diabeticum, alltså ock på den av medicinalstyrelsen anförda grunden, Kungl. Maj:t ej funne skäl att göra ändring i det slut, vartill medicinalstyrelsen i målet kommit. Sedermera hava, efter i anmärkta hänseenden vidtagna ändringar, nämnda preparat beviljats registrering — Anticomman under annan benämning — varefter licensfrågorna förlorat aktualitet. I de fall, då överklaganden av licensvägran icke förekommit, ha läkare och allmänhet uppenbarligen funnit lämpligare att övergå till andra preparat, för vilkas utbekommande hinder icke förelegat.

Specialitetsnämnden, som icke avgivit yttrande vare sig över de besvär, som anförts över vägrade licenser för Mésothine, eller över de besvär mot vägrad licens för Anticomman, i anledning varav medicinalstyrelsen avgivit det i motionen återopade utlåtandet av den 22 juli 1936, har den 30 november 1936 enligt anmodan yttrat sig över senare anförda besvär beträffande licensvägran för Anticomman. Motionärerna ha ur nämndens yttrande citerat följande passus: »Enligt nämndens uppfattning bör dispens icke givas för sådana varor, som vägrats registrering såsom farmaceutisk specialitet», men däremot icke medtagit fortsättningen, vari hänvisats till, att i det avsedda fallet möjlighet finnes att genom apoteksinrättningarna erhålla annat läkemedel av samma verkan, för vars tillhandahållande hinder icke föreläge.

Det citerade uttalandet bör enligt specialitetsnämndens mening gälla såsom regel men icke utesluta, att i undantagsfall, då särskilda skäl därtill föreligga, licens kan beviljas för ett läkemedel, som icke vunnit registrering såsom farmaceutisk specialitet. Då anledningen till vägrad registrering av farmaceutisk specialitet beror på så olika omständigheter som: att uppgiften om specialitetens art eller sammansättning är oriktig, att specialiteten i farmaceutiskt hänseende icke är av ändamålsenlig beskaffenhet, att densamma icke är ägnad att förebygga, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymptom hos människor eller djur, att specialitetens pris är oskäligt eller att reklamen är olämplig, måste frågan, huruvida licens bör beviljas för preparat, som vägrats registrering, bedömas efter förhållandena i det enskilda fallet.

Ett bifall till motionen skulle dels öppna möjlighet att ånyo i marknaden införa varor, vilka vägrats registrering, dels ock bereda läkemedelstillverkare, som av en eller annan anledning icke velat anmäla sina preparat till registrering, tillfälle att i strid mot syftet med specialitetskungörelsen få dessa försålda.

Under återopande av vad sålunda anförts vill nämnden som sin mening uttala, att ändring i specialitetskungörelsen icke bör på i motionen anförda skäl komma till stånd.

En annan sak är, att det nuvarande licensförfarandet för sådana farmaceutiska specialiteter, som efter den 31 december 1934 anmälts till registrering, men beträffande vilka registreringsfrågan icke blivit föremål för slutlig handläggning, är förenat med tidsutdräkt för allmänheten och med hänsyn till ärendenas antal betungande för medicinalstyrelsen. En omläggning av licensförfarandet i denna del skulle tänkas genomförd på så sätt, att dylika till registrering anmälda specialiteter finge i avbidan på registrering tillsvidare försäljas på recept av läkare, veterinär eller tandläkare. Härvid borde såsom villkor gälla, att sedan registreringsansökan ingivits till medicinalstyrelsen, densamma underkastades en preliminär granskning, varefter styrelsen, om den funne skäl därtill, skulle lämna apoteksinnrättningarna underrättelse om, att specialiteten finge tillsvidare försäljas i nyss angiven ordning.

In fidem;
Lennart Löfquist.

Bilaga C.

SVENSKA LÄKARESÄLLSKAPET.

Till riksdagens första lagutskott.

Genom remiss den 11 februari 1938 har riksdagens första lagutskott begett Svenska Läkaresällskapet tillfälle att avgiva yttrande över en av R. Lundqvist m. fl. i andra kammaren väckt motion angående ändring av 2 § första stycket i kungörelsen angående handel med farmaceutiska specialiteter. Med anledning därav har Sällskapet äran anföra följande.

I motionen hänvisas först till tidigare motioner av samma innebörd, nämligen en sådan ändring av 2 § första stycket i den s. k. specialitetskungörelsen, att läkarrecept å icke registrerade specialiteter skulle få expedieras å apoteken utan hinder av vad i nämnda kungörelse stadgas om registreringstvång. Motionärerna anföra vidare, att nyssnämnda motioner avslogos i båda kamrarna, varvid det tillfälliga utskott, som behandlade motionerna, stödde sitt avslagsyrkande huvudsakligen på ett yttrande från Svenska Läkaresällskapet, vari framhölls, att det licensförfarande, som finnes stadgat i tredje stycket av § 2 av ifrågavarande kungörelse, innebar en möjlighet att tillgodose det ändamål, som motionärerna avsågo att trygga.

Motionärerna anse emellertid, att den erfarenhet, som vunnits av lagens verkningar under de gångna åren, torde få anses hava bekräftat, att den lagändring, som föreslogs i de nämnda motionerna, är synnerligen av behovet påkallad. Som stöd för denna uppfattning åberopa de i huvudsak det förhållandet, att Medicinalstyrelsen i många fall avslagit ansökningar om licens för expediering av legitimerade svenska läkares recept å svenska apotek och ej sällan förvägrat läkare att inköpa medel för prövning av deras verkan.

De förmenta missförhållanden, som motionärerna påtala, synas i främsta rummet avse sådana fall, då Medicinalstyrelsen avslagit ansökningar om

tillstånd att tillfälligt försälja viss specialitet, för vilken styrelsen tidigare funnit skäl vägra registrering. Såvitt Svenska Läkaresällskapet har sig bekant, beviljar Medicinalstyrelsen undantagslöst i alla andra fall ansökningar om tillstånd att försälja icke registrerade specialiteter, varvid dock göres det förbehållet, att desamma skola uppfylla i gällande apoteksvarustadga meddelade föreskrifter, vilket i varje särskilt fall ankommer på vederbörande apotekare att avgöra. Om däremot vid av Medicinalstyrelsen företagen prövning av viss specialitet sammansättningen befunnits icke stå i överensstämmelse med den uppgivna deklarationen eller priset befunnits högre än det som varan enligt § 11 i apoteksvarustadgan får betinga och registreringsansökningen av dessa skäl avslagits, kan styrelsen uppenbarligen icke lämna tillstånd till försäljning av sådan specialitet, enär försäljningen skulle stå i strid mot apoteksvarustadgans bestämmelser.

Därest andra omständigheter, t. ex. oriktig, överdriven eller missvisande reklam skulle utgjort orsak till registreringsvägran, är styrelsen givetvis oförhindrad att i särskilda fall bevilja försäljningstillstånd, om sådant skulle anses utan olägenhet kunna ske. På samma sätt torde det förhålla sig med en specialitet, vars registrering vägrats på grund av att varan icke ansetts ägnad att förebygga, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymptom. Sällskapet har nämligen anledning antaga, att styrelsen icke skall ställa sig avvisande, om en läkare på vägande skäl önskar ånyo pröva ett dylikt läkemedel.

Svenska Läkaresällskapet har sig icke bekant, att vägran att meddela licens för försäljning av icke registrerade specialiteter skulle hava medfört några avsevärda olägenheter för allmänheten. Enligt vad Sällskapet inhämtat, hava samtliga hittills anförda besvär över sådana Medicinalstyrelsens beslut hänfört sig till endast ett par läkemedel, som förordnats av en viss läkare. Sedan respektive fabrikanter vidtagit ändring av de förhållanden, som föranlett registreringsvägran, hava specialiteterna i fråga registrerats och äro numera utan ansökning tillgängliga för försäljning.

I sitt år 1935 avgivna yttrande över motsvarande motion framhöll Svenska Läkaresällskapet bland annat, att ett antagande av motionärens förslag skulle medföra, att alla de specialiteter, som endast må utlämnas från apotek mot företeende av recept från läkare, veterinärer eller tandläkare, ej komme att registreras eller ock att redan beviljad registrering ej vidmakthölles av fabrikanterna eller deras ombud genom erläggande av stadgade avgifter, enär ett upphörande av registreringens giltighet icke skulle utgöra hinder för apoteken att i samma utsträckning som tidigare försälja dessa specialiteter.

Erfarenheten har visat, att kontroll över specialiteter är behövlig, vare sig det är fråga om sådana, som endast brukas efter ordination av läkare, eller sådana som de sjuka pläga använda av eget initiativ. Det är självfallet omöjligt för en läkare, som icke särskilt ägnar sig åt sådan verksamhet, att avgöra huruvida ett visst läkemedel fyller de anspråk på sammansättning, renhet, lämplighet i farmaceutiskt hänseende m. m., som man bör fordra av dylika varor.

I det av apotekssakkunniga av år 1931 utarbetade förslaget till kungörelse angående handel med farmaceutiska specialiteter hade icke förutsetts behovet av en bestämmelse, som möjliggjorde för sjukhus, kliniker eller enskilda läkare att komma i besittning av icke registrerade specialiteter. Svenska Läkaresällskapet påpekande av denna brist ledde emeller-

tid till utfärdandet av de bestämmelser, som återfinnas i 2 § tredje stycket av specialitetskungörelsen. I sitt ovan återopade yttrande av år 1935 har Sällskapet uttalat, att utformningen av ifrågavarande bestämmelser enligt Sällskapets mening tillfredsställer det legitima behovet av undantag från registreringstvånget.

Sällskapet vidhåller alltså denna uppfattning och kan icke biträda ett förslag, vars realiserande skulle undandraga stora och viktiga grupper av läkemedel från officiell kontroll.

Däremot finner Sällskapet önskvärt, att lättnader måtte kunna åvägbringas för försäljning av vissa specialiteter under tiden från ingivande av ansökning om registrering intill dess medicinalstyrelsen fattat beslut i ärendet. En ändring av hittillsvarande bestämmelser i denna del synes kunna genomföras på sådant sätt, att å ena sidan syftet med specialitetskontrollen icke äventyras och å andra sidan motionärernas önskemål bliva i viss mån tillgodosedda.

Då Sällskapet avgav sitt förutnämnda yttrande, kunde man nämligen icke förutse, att ett så stort antal nya specialiteter skulle årligen anmälas till registrering, att en avsevärd tid skulle förflyta, innan desamma kunde underkastas prövning. Detta förhållande har haft till följd, att antalet licensansökningar stigit i besvärande grad. Utverkandet av försäljningstillstånd medför också, att en patient icke utan något dröjsmål kan erhålla en icke registrerad specialitet. Det är förklarligt, om allmänheten icke kan inse, varför medicinalstyrelsen skall lämna sitt medgivande till försäljning av ett visst läkemedel, som en läkare ordinerat.

Enligt en övergångsbestämmelse i specialitetskungörelsen få specialiteter, om vilkas registrering ansökan gjorts senast den 31 december 1934, fortfarande försälas i avbidan på ansökningens prövning.

Ett betydande antal sådana specialiteter hava ännu icke blivit prövade och registrerade men få sålunda det oaktat försälas utan särskild ansökning. Man har anledning antaga, att hittills i första rummet prövats sådana specialiteter, vilkas beskaffenhet av någon anledning ansetts oriktig eller tvivelaktig, varför ett antal registreringsansökningar blivit avslagna, under det att de återstående ännu icke slutprövade specialiteterna kunnat försälas utan att någon olägenhet därav försports.

Sällskapet ifrågasätter, huruvida icke ett liknande medgivande, som gäller för nyssnämnda specialiteter, skulle kunna tillämpas beträffande alla till registrering anmälda specialiteter, som vid en preliminär granskning icke givit anledning till anmärkningar, i den mån desamma förordnas av läkare, veterinär eller tandläkare. En icke ringa del av den arbetsbörda, som för närvarande åvilar Medicinalstyrelsen till följd av inkomna licensansökningar, skulle avlastas därigenom att styrelsen endast behövde med lämpliga tidsmellanrum kungöra för vilka specialiteter ett tillsvidare gällande generellt försäljningstillstånd medgivits. Om anledning därtill yppade sig, skulle ett sådant tillstånd när som helst kunna återkallas. Särskilda licensansökningar skulle sålunda endast komma i fråga beträffande försäljning av specialiteter, om vilkas registrering ansökan icke gjorts, samt beträffande sådana, för vilka styrelsen icke funnit skäl medgiva generellt försäljningstillstånd ehuru dylik ansökan gjorts eller för vilka registreringsansökan avslagits.

På grund av vad sålunda anförts får Svenska Läkaresällskapet bestämt avstyrka bifall till motionärernas förslag, innebärande att farmaceutisk spe-

cialitet oberoende av i specialitetskungörelsen föreskriven registrering skulle få försäljas på av legitimerad läkare utfärdat recept, men väl finner Sällskapet önskvärt, att åtgärder vidtagas i syfte att underlätta åtkomsten av oomstritt terapeutiskt värdefulla specialiteter under tiden från det ansökan om registrering ingivits till dess Medicinalstyrelsens beslut i ärendet föreligger.

Stockholm den 15 mars 1938.

På Svenska Läkaresällskapets vägnar:

G. WIRGIN.

/ Gunnar Nilson.

Bilaga D.

APOTEKARSOCIETETEN
DIREKTIONEN

Till Riksdagens första lagutskott.

Genom skrivelse den 11 februari 1938 har utskottet berett apotekarsocieteten tillfälle att avgiva yttrande över en av herr Lundqvist m. fl. i andra kammaren väckt motion (nr 338) rörande ändring av 2 § första stycket i kungörelsen angående handel med farmaceutiska specialiteter. I anledning härav får apotekarsocietetens direktion anföra följande.

Motionärernas förslag avser, att farmaceutisk specialitet, som icke blivit registrerad, det oaktat skall få försäljas, om legitimerad läkare föreskrivit densamma å recept, medan enligt nu gällande föreskrifter försäljning av sådan specialitet — frånsett vissa specialiteter, som anmälts till registrering senast den 31 december 1934 — icke får ske med mindre medicinalstyrelsen därtill givit tillstånd i varje särskilt fall.

Det kan ej bestridas, att de i förordningen intagna bestämmelserna, i vad de avse att i vissa fall göra ej registrerade specialiteter åtkomliga, äro ägnade att bereda vissa svårigheter och i varje fall besvär och tidsutdräkt för dem, som kunna vara i behov av sådana läkemedel. I den mån motionärernas förslag åsyftar att bereda möjlighet att snabbare och med mindre besvär erhålla erforderliga läkemedel, måste syftemålet med motionen betecknas såsom behjärtansvärt.

Motionärerna åsyfta jämväl att göra sådana specialiteter, för vilka inregistrering vägrats, tillgängliga efter förordnande av läkare. Till stöd för sin framställning om ändrade bestämmelser i sistnämnda avseende framhålla motionärerna bland annat, att specialitetsnämnden inom medicinalstyrelsen uttalat den uppfattningen, att dispens icke bör givas för sådana varor, som vägrats registrering, samt att medicinalstyrelsen i ett remissyttrande gjort denna mening till sin egen. Beträffande denna fråga torde böra erinras därom, att åtskilliga av de här avsedda specialiteterna icke skulle kunna

utlämnas av apoteken, även om de förordnades av läkare, då de icke uppfylla föreskrifterna i gällande apoteksvarustadga. En apotekare är sålunda förhindrad att utlämna en specialitet, som icke är försedd med sådan uppgift om varans art eller sammansättning, som föreskrives i stadgans § 10, eller vilken betingar högre pris än som medgives i stadgans § 11. I övrigt torde vägran att meddela registrering av specialitet huvudsakligen hava föranletts därav, att medicinalstyrelsen funnit specialiteten icke vara ägnad att förebygga, lindra eller bota sjukdom eller sjukdomssymtom, eller av att den för specialiteten föreslagna reklamen befunnits olämplig. Där någon av sistnämnda omständigheter varit anledning till registrerings förvägrande, synes medicinalstyrelsen vara oförhindrad att i förekommande fall, med avseende å den ordinerande läkarens uppfattning om gagnet av att patienten erhåller läkemedlet, medgiva licens.

Enligt direktionens mening böra vid bedömande av motionärernas hemställan följande synpunkter beaktas. När fråga är om läkemedel, som icke är farmaceutisk specialitet, äger apotekare utlämna sådant efter förskrivning av läkare, utan att tillstånd därtill behöver inhämtas av någon myndighet. Här är det alltså den enskilde läkaren, som själv avgör, om viss person, som med hänsyn till sitt hälsotillstånd anses vara i behov av läkemedlet, skall få använda detsamma. Det skulle därför synbarligen ligga närmast till hands att anse, att anledning ej bör föreligga att förvägra läkaren motsvarande rätt, när det är fråga om ett läkemedel, som är farmaceutisk specialitet. Emellertid föreligger en avsevärd olikhet med avseende å apotekens kontroll av specialiteter och kontrollen av andra läkemedel. Dessa senare äro nämligen antingen beredda på apoteken av fackkunnig person eller därstädes underkastade förhandskontroll, medan specialiteterna från apotekarnas sida underkastas kontroll först sedan de förts i handeln. Om därför, såsom i specialitetsförordningen ansetts böra föreskrivas, en specialitet, som försäljes utan läkarrecept, alltid skall underkastas kontroll i de i förordningen angivna avseenden, innan den får utsläppas i handeln, synes det knappast vara lämpligt, att en specialitet, som förordnas av läkare, undandrages en sådan kontroll.

Direktionen håller före, att de med det nu gällande systemet förenade olägenheter, som motionärerna ansett mest framträdande, till avsevärd del skulle kunna avhjälpas genom att, exempelvis i form av en tills vidare gällande övergångsbestämmelse, möjlighet bereddes för allmänheten att utan dispens från apotek utbekomma specialiteter, som icke blivit registrerade, även i sådana fall, då ansökan om registrering inkommit först efter den 31 december 1934 — i huvudsaklig likhet med vad som gäller för specialiteter, som anmälts till registrering senast sistnämnda dag. En utväg, som synes framkomlig, skulle vara, om en föreskrift utfärdades, att specialitet, beträffande vilken ansökningshandlingarna och yttre besiktning icke synas giva anledning till antagande, att hinder skulle möta mot registrering, i avvaktan på slutlig prövning av ansökningen tills vidare får försäljas. Genom införande av en föreskrift med denna innebörd skulle ej blott, såsom motionärerna åsyftat, av läkare utfärdade recept å icke registrerade specialiteter kunna utan dröjsmål expedieras å apotek, utan även av veterinär eller tandläkare utfärdade recept, upptagande sådan vara, kunna omedelbart expedieras samt enskild person, som anser sig vara i behov av läkemedlet, utbekomma detsamma. Genom en dylik föreskrift skulle även den balans i fråga om arbetet å statens farmaceutiska laboratorium, som delvis legat till

grund för Kungl. Maj:ts proposition till innevarande års riksdag om utvidgning av nämnda laboratorium, kunna avarbetas utan risk för sådana olägenheter, som hittills förorsakats av denna balans.

På grund av vad sålunda anförts får apotekarsocietetens direktion hemställa, att utskottet måtte avstyrka bifall till ifrågavarande motion men i anledning av densamma föreslå, att riksdagen måtte besluta skrivelse till Kungl. Maj:t om utfärdande av särskild övergångsbestämmelse till Kungl. Maj:ts kungörelse angående handel med farmaceutiska specialiteter den 15 juni 1934 (nr 306) i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som härövan angivits.

Stockholm den 7 mars 1938.

Å apotekarsocietetens direktions vägnar:

O. v. FRIEDRICHS.

G. Afzelius.